

PATVIRTINTA

Mokyklos-daugiafunkcio centro direktoriaus

2017 m. spalio 5 d. įsakymu Nr. V-120

VIŠTYČIO PETRO KRIAUČIŪNO MOKYKLOS-DAUGIAFUNKCIO CENTRO SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo Vištyčio Petro Kriaučiūno mokyklos-daugiafunkcio centro (toliau – Mokyklos) tvarkos aprašo (toliau – Tvarkos aprašas) paskirtis – padėti mokyklos bendruomenei užtikrinti sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto, prievartos apraiškoms aplinką, kuri yra psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai saugi.

2. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo Vištyčio Petro Kriaučiūno mokyklos-daugiafunkcio centro tvarkos aprašas nustato smurto ar patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą individualiu klasės, mokyklos, šeimos lygmeniu mokykloje.

3. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

3.1. į smurtą ar patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl lyties, seksualinės orientacijos, negalės, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

3.2. kiekvienas mokyklos administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie smurtą ar patyčias, turi reaguoti ir stabdyti;

3.3. veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie smurtą ar patyčias amžiaus ir pareigų, bei nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančių smurtą ar patyčias amžiaus ir pareigų;

4. Visi mokyklos bendruomenės nariai turi būti supažindinti su mokyklos smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašu. Mokiniai bei mokinių tėvai su tvarka, reglamentuota apraše, turi būti supažindinti ir patvirtinti tai savo parašu.

5. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

5.1. **patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui.

5.2. patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

5.2.1. **žodinės patyčios**: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

5.2.2. **fizinės patyčios**: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

5.2.3. **socialinės patyčios**: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

5.2.4. **elektroninės patyčios**: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas, siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.

5.3. **smurtą ar patyčias patiriantis vaikas** – mokinys, iš kurio yra tyčiojama (prieš kurį smurtaujama).

5.4. **smurtaujantysis ar besityčiojantysis/skriaudėjas** – vaikas ar suaugęs, inicijuojantis smurtą ar patyčias ir/ar prisidedantis prie jų.

5.5. **smurtą ar patyčias patiriantis suaugęs** – administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar techninis darbuotojas, iš kurio tyčiojasi (smurtauja) mokinys (-iai).

5.6. **smurto ar patyčių stebėtojas** – vaikas, matantis ar žinantis apie smurtą ar patyčias.

5.7. **smurto ar patyčių prevencija** – veikla, skirta smurto ar patyčių rizikai mažinti, imantis mokyklos bendruomenės narių (vaikų, administracijos atstovų, pedagogų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių.

5.8. **smurto ar patyčių intervencija** – visuma priemonių, taikomų visiems smurto ar patyčių dalyviams (patiriantiems, besityčiojantiems, stebėtojams), esant poreikiui įtraukiant jų tėvus (globėjus, rūpintojus).

5.9. **smurto ar patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną** – smurto ar patyčių situacijos mokykloje stebėjimas, renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolimesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

6. Tvarcos aprašas parengtas vadovaujantis Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija; Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu, Rekomendacijomis mokykloms dėl smurto artimoje aplinkoje atpažinimo kriterijų ir veiksmų, kilus įtarimui dėl galimo smurto artimoje aplinkoje, kitais įstatymus įgyvendinančiais teisės aktais.

II SKYRIUS SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA MOKYKLOJE

7. Smurto ir patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi mokyklos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi mokyklos vadovas, Vaiko gerovės komisijos nariai, klasių vadovai, direktoriaus pavaduotoja ugdymui, o jos vykdyje dalyvauja visi mokyklos bendruomenės nariai.

8. Mokyklos vadovas yra atsakingas už mokyklos Tvarcos aprašo parengimą ir vykdymą, už stebėsenos rezultatais paremto kasmetinio mokyklos smurto ir patyčių prevencijos priemonių plano parengimą, jo pristatymą mokyklos bendruomenei ir vykdymą.

9. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą koordinuoja ne mažiau kaip trys atsakingi asmenys. Mokyklos vadovas jais paskiria vaiko gerovės komisijos narius ir patvirtina Mokyklos tvarkos apraše, kurie kasmet:

9.1. inicijuoja ir koordinuoja anoniminės vaikų apklausos vykdymą ir apibendrina jos rezultatus.

9.2. surenka apibendrintus duomenis iš klasių vadovų ar direktoriaus pavaduotojos ugdymui dėl mokykloje fiksuotų pranešimų apie smurtą ar patyčias ir atlieka jų analizę;

9.3. remiantis apklausos ir pranešimų apie smurtą ar patyčias analizės duomenimis, rengia smurto ar patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą;

9.4. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį Vaiko gerovės komisijos posėdyje;

9.5. teikia siūlymus mokyklos vadovui dėl smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo mokykloje, mokyklos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo smurto ar patyčių prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais;

9.6. teikia siūlymus mokyklos vadovui dėl mokyklos Tvarcos aprašo tobulinimo;

9.7. atlieka kitus mokykloje Tvarcos apraše numatytus veiksmus.

10. Klasės vadovai kasmet išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie smurtą ar patyčias, informuoja Vaiko gerovės komisijos narius, koordinuojančius vykdymo tvarką, apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus klasėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su patyčiomis.

III SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA MOKYKLOJE

11. Visais įtariamų ir realių smurto ar patyčių atvejais kiekvienas mokyklos administracijos atstovas, mokytojas ar švietimo pagalbos specialistas, kitas darbuotojas reaguodamas nedelsiant (2 priedas):

11.1. įsikiša įtarus ir/ar pastebėjus smurtą ar patyčias – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus;

11.2. primena mokiniui, kuris smurtauja ar tyčiojasi, mokyklos nuostatas ir elgesio taisykles;

11.3. esant pagalbos mokinio sveikatai ir gyvybei reikalingumui, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus, rūpintojus) ar mokyklos darbuotojus bei mokykloje dirbantį visuomenės sveikatos priežiūros specialistą) ar institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba);

11.4. informuoja klasės vadovą, socialinį pedagogą apie įtariamą ir/ar įvykusį patyčias ar smurtą;

11.5. socialiniam pedagogui ar vienam iš vaiko gerovės komisijos narių, atsakingų už Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymą, klasės vadovas perduoda užpildytą pranešimo apie smurtą ir patyčias formą (priedas Nr. 1).

12. Mokyklos administracijos atstovo, mokytojo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo veiksmai, atliekami nedelsiant, įtarus ir/ar pastebėjus patyčias kibernetinėje erdvėje ar gavus apie jas pranešimą:

12.1 išsaugo vykstančių kibernetinių patyčių įrodymus ir nedelsiant imasi visų reikiamų priemonių kibernetinėms patyčioms sustabdyti;

12.2. įvertina grėsmę mokiniui, jo sveikatai ir esant poreikiui kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus rūpintojus) ar mokyklos darbuotojus bei mokykloje dirbantį visuomenės sveikatos priežiūros specialistą) ar institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba);

12.3. surenka informaciją apie besityčiojančių tapatybę, dalyvių skaičių ir kitus galimai svarbius faktus;

12.4. informuoja klasės vadovą, socialinį pedagogą apie kibernetines patyčias ir pateikia įrodymus (išsaugotą informaciją);

12.5. socialiniam pedagogui ar vienam iš vaiko gerovės komisijos narių, atsakingų už Smurto ar patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymą, klasės vadovas perduoda užpildytą pranešimo apie smurtą ir patyčias formą (priedas Nr. 1).

13. Klasės vadovas gavęs informaciją apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias ar smurtą:

13.1. organizuoja individualius pokalbius su smurto ar patyčių dalyviais, informuoja jų tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia mokinių tėvus dalyvauti pokalbiuose;

13.2. visais atvejais apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias ar smurtą informuoja socialinį pedagogą ar vieną iš vaiko gerovės komisijos narių, atsakingų už Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymą, perduoda užpildytą pranešimo apie smurtą ir patyčias formą (priedas Nr. 1).

13.3. užpildytą formą priėmęs asmuo užfiksuoja smurto ar patyčių atvejį smurto ir patyčių registracijos žurnale (priedas Nr. 3).

14. Klasės vadovas nesiliaujant patyčioms ar esant sudėtingesniais patyčių atvejais kreipiasi į vaiko gerovės komisijos pirmininką ar vaiko gerovės komisijos narius, atsakingus už Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymą ir perduoda surinktus faktus apie netinkamą elgesį.

15. Mokyklos vaiko gerovės komisija (ar vaiko gerovės komisijos nariai, atsakingi už Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymą) įvertinusi turimą informaciją:

15.1 numato veiksmų planą, supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus) esant poreikiui koreguoja veiksmų planą;

15.2. informuoja apie esamą situaciją mokyklos vadovą, Vilkaviškio savivaldybės administracijos Vaikų teisių apsaugos skyrių ir Vilkaviškio savivaldybės administracijos Švietimo, kultūros ir sporto skyrių;

15.3 atlieka kitus mokyklos tvarkos apraše numatytus veiksmus.

16. Mokiniai pasityčiojus iš administracijos atstovo, mokytojo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo asmuo pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias ar smurtą turi nedelsiant informuoti mokyklos vadovą, kuris imasi Mokyklos tvarkos apraše ar kituose mokyklos dokumentuose numatytų veiksmų.

17. Administracijos atstovui, mokytojui, švietimo pagalbos specialistui ar kitam darbuotojui pasityčiojus iš mokinio asmuo pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias ar smurtą turi nedelsiant informuoti mokyklos vadovą (jo nesant vadovo pavaduotoją), kuris imasi Mokyklos tvarkos apraše ar kituose mokyklos dokumentuose numatytų veiksmų.

18. Mokyklos vadovas (jo nesant vadovo pavaduotojas), sužinojęs apie mokyklos darbuotojo patiriamas patyčias ar smurtą arba mokyklos darbuotojo tyčiojimąsi ar smurtavimą, privalo nedelsiant imtis priemonių, numatytų Mokyklos tvarkos apraše. Apie nustatytus vaiko teisių pažeidimus mokykla informuoja kompetentingas valstybės ir Vilkaviškio savivaldybės institucijas.

19. Kitiems smurto ar patyčių dalyviams pagal individualius poreikius mokykloje teikiama švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalba.

20. Tais atvejais, kai mokykloje nėra švietimo pagalbos specialistų ar yra kitos priežastys, dėl kurių negali būti teikiama švietimo ar kita pagalba ar netikslinga ją teikti mokykloje, klasės vadovas ir/ar administracijos atstovas nukreipia mokinį ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus) į Savivaldybės švietimo pagalbos įstaigą.

IV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

21. Visi dokumentai, esantys mokinio asmens byloje, ir duomenys, susiję su mokiniu ir jo asmeniniu gyvenimu, yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti mokinio teises ir teisėtus interesus.

22. Mokyklos vadovas metinėje veiklos ataskaitoje Vilkaviškio savivaldybės tarybai pateikia informaciją apie šio tvarkos aprašo įgyvendinimą, mokykloje naudojamas aktyvias smurto ar patyčių prevencijos priemones ir nustatytus smurto ar patyčių atvejus bei į juos reaguojant atliktus veiksmus.
